

Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

Lausuntopyyntö

Hallituksen esitykseen 122/2014 vuoden 2015 tuloveroasteikkolaiksi ja laeiksi eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esityksessä 122/2014 esitetyt ansiotulojen veroperustemuutokset ja muut vuodelle 2015 esitetyt tai jo päätetyt veroperustemuutokset vaikuttavat Valtionvarainministeriön laskelmien mukaan kunnallisverotuloihin vuonna 2015 seuraavasti:

Veroperustemuutosten vaikutukset kunnallisverotuksessa (miljoonaa euroa)	2015
Budjetti- ja kehysriihen päätökset	
Eläkevähennyksen korotus	-61
Kolmen alimman tuloluokan valtionverotuksen asteikkotarkistus	-18
Pienituloisten lapsiperheiden verovähennys (väliaikainen, voimassa vuodet 2015–2017)	-38
Työtulovähennyksen korotus	-38
Perusvähennyksen korotus	-39
Työmatkakustannusten vähennysoikeuden rajoittaminen	28
Asuntolainan korkovähennyksen lisärajoittaminen 5 %-yks. per vuosi	10
BUDJETTI- JA KEHYSRIIHEN MUUTOKSET YHTEENSÄ	-156
Vuonna 2015 voimaan tulevat aiemmin päätetyt muutokset	
Asuntolainan korkovähennyksen rajoittaminen 5 prosenttiyksiköllä v.2015	10
Osinkoverotuksen muutokset (voimaan 2014, mutta tämä osa vaikutuksista vasta v.2015)	11
Avainhenkilölain jatkaminen	-0,5
Opintolainan korkovähennyksen poistaminen	4,5
AIEMMIN PÄÄTETYT YHTEENSÄ	25
KAIKKI YHTEENSÄ (esitetty kompensoitavaksi valtionosuuksien lisänä)	-131
V. 2015 kunnallisveron tuottoja vähentää n. -78 milj. € hallituksen päätös osittaisesta indeksijäädystä (eläkkeet, työt.turva ja sos.etuudet). Tulonmenetystä ei ole tältä osin esitetty kompensoitavaksi.	

Muutokset vähennysten osalta verrattuna vuoteen 2014 ovat kunnallisverotuksen osalta kohtuullisia. Ottaen huomioon yleisen taloudellisen tilanteen ja esimerkiksi ostovoiman kehityksen, on verovähennysten maltillinen korottaminen perusteltua.

Hallituksen budjettiesitys kiristää kuntataloutta valtiovarainministeriön arvion mukaan ensi vuonna 218 milj. euroa tähän vuoteen verrattuna. Lisäksi ennusteiden mukaan talouden ja kunnallisverojen kasvu on vuonna 2015 hyvin maltillista. Kuntakohtaisesti kuntien tulojen kehitys vaihtelee ensi vuonna voimakkaasti valtionosuusuudistuksen seurauksena. Vaikka valtionosuuksia leikataan, niin jakoperusteiden uudistamisen johdosta 68 kuntaa saa ennusteiden mukaan vuonna 2015 enemmän valtionosuuksia kuin vuonna 2014. Toisaalta taas 94 kunnassa valtionosuudet vähenevät yli 100 € per asukas, joka lisää huomattavasti paineita kuntaverojen korottamiseen sekä kiihdyttää kuntien velkaantumista ottaen huomioon, että kuntien toimintamenojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 2,5 %. Kerätäkseen verotuloja 100 € per asukas enemmän kuntien tulee korottaa kunnallisveroprosenttiaan keskimäärin 0,55 prosenttiyksikköä.

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että esityksen seurauksena palkkatulon ja eläketulon veroaste alenee suurimmalla osalla tulonsaajia. Jo tässä vaiheessa voidaan perustellusti arvioi-

da, että monissa kunnissa joudutaan korottamaan kunnallisveroprosentteja tavanomaista enemmän seurauksena useana perättäisenä vuonna toteutetuista valtionosuusleikkauksista ja sinällään perustellun valtionosuusuudistuksen samanaikaisesti muuttaessa kuntakohtaista kohdentumista. On hyvin todennäköistä, että ansiotulojen kokonaisveroaste tulee vuonna 2015 nousemaan, tilanteen toki vaihdellussa kuntakohtaisesti.

Vähennysjärjestelmän kehittämisestä

Ansiotuloverotuksen veromuutoksista kuntien tuloihin aiheutuvat muutokset on hallituksen esityksessä esitetty kompensoitavaksi täysimääräisesti kunnille. Vuoden 2011 hallitusohjelman mukaan kunnallisverotuksen verovähennyksiä tulisi kompensoida kuntakohtaisesti pääasiassa verojärjestelmän kautta. Yhteisöveron muutokset on kompensoitu hallituskauden ajan kunnille verojärjestelmän sisällä kuntien jako-osuutta muuttamalla ja tältä osin kompensatiomalli on ollut erittäin toimiva. Myös vuodelle 2015 esitettyjen yhteisövero muutosten osalta on esitetty jatkettavaksi vastaavaa menettelyä, jota Kuntaliitto pitää hyvänä asiana.

Vuodelle 2015 esitettävät ansiotuloverotuksen veroperustemuutosten kompensatiot on kuitenkin hallituksen esityksessä esitetty edelleen toteutettavaksi valtionosuusjärjestelmän kautta. Vuoden 2011 hallitusohjelmaan on lisäksi kirjattu, että kunnallisverotuksen verovähennyksistä johtuvaa rasitetta pyritään siirtämään valtion vastuulle nimellisen ja todellisen kunnallisveroprosentin eron kaventamiseksi.

Valtionvarainministeriö on saanut valmiiksi selvityksensä liittyen verovähennysten kompensoimisesta kunnille verojärjestelmän sisällä. Selvityksen perusteella menettelyyn liittyy monia ongelmia, mutta kunnallisverotuksen ansiotulovähennys olisi selvityksen perusteella lakitekniisin muutoksin osittain (noin 1/3) korvattavissa valtion verosta tehtävällä työtulovähennyksellä. Muutos ei ratkaisisi koko ongelmaa, mutta olisi askel oikeaan suuntaan kuntien veropohjan laajentamisessa ja suorien tulojen merkityksen kasvattamisessa kuntien rahoitusjärjestelmässä. Kunnallinen ansiotulovähennys tulisi korvata työtulovähennyksellä siltä osin kuin se on suoraan mahdollista. Muilta osin tulee kehittää verojärjestelmää siten, että vähennysten kompensatio voidaan toteuttaa verojärjestelmän sisällä jolloin nimellisen ja todellisen kunnallisveroprosentin ero kaventuu. Näin kunnallisveroprosenttien erot kaventuisivat ja niiden tasoa olisi mahdollista alentaa.

Vähennysjärjestelmää olisi muutoinkin syytä tarkastella kriittisesti. Hallituksen esityksen mukaisesti ollaan ottamassa käyttöön ns. lapsivähennystä jolla on tarkoitus kompensoida veronmaksajille lapsilisäleikkausten aiheuttamia tulonmenetyksiä. Verovähennysjärjestelmää ei tulisi monimutkaistaa vaan ennemminkin yksinkertaistaa verotuksen yksinkertaistamiseksi ja verotuksen tehokkaan toimittamisen vuoksi. Hallituksen esityksessä mainittu työmatkavähennyksen rakenteen uudistaminen tulevaisuudessa niin, että vähennys perustuisi jatkossa kaavamaisesti asunnon ja työmatkan väliseen etäisyyteen, onkin oikean suuntainen muutos kohti yksinkertaisempaa verovähennysjärjestelmää.

Lopuksi

Hallituksen budjettiesitys kiristää kuntataloutta valtiovarainministeriön arvion mukaan ensi vuonna 218 milj. euroa tähän vuoteen verrattuna. Tämä lisää paineita kuntaverojen korottamiseen ja siten työn verotukseen.

Verovähennyksiin esitetyt muutokset vuodelle 2015 ovat kuitenkin maltillisia ja perusteltuja. Vähennysten kasvattaminen huonontaa kuitenkin kuntien mahdollisuuksia pärjätä omalla tulorahoituksellaan. Verovähennysten kompensointi kunnille on tärkeää, mutta sen tapahtuessa valtionosuusjärjestelmän kautta kuntien oman verorahoituksen osuus laskee. Kuntaliitto on pettynyt, että hallitusohjelman mukaisesti kunnallisverotuksen verovähennyksistä johtuvaa rasitetta ei ole siirretty lainkaan valtion vastuulle nimellisen ja todellisen kunnallisveroprosentin eron kaventamiseksi.

Kuntaliitto katsoo, että kuntien omaa verotulopohjaa tulee jatkossa vahvistaa ja kunnallisverotuksen verovähennyksistä johtuvaa rasitetta pitää pystyä siirtämään valtion vastuulle. Kunnallistalouteen kohdistuvien leikkausten johdosta paine kunnallisveron korotuksiin on jatkuvasti kasvanut ja nykyjärjestelmässä eriarvoisuus kuntien ja kuntalaisten kesken on kasvaa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jukka Hakola
veroasiantuntija